

Sven-Harrys konstmuseum

Stockholm

”Bakom hörnet vindens jojk”

Utställningen pågår till 4 april 2021.

Bakom hörnet vindens jojk**Samisk samtidskonst på Sven-Harrys konstmuseum**

Nyligen invigdes ”Bakom hörnet vindens jojk” på Sven-Harrys konstmuseum i Stockholm. Utställningen omfattar 15 medverkande konstnärer och visar ett tvärsnitt av vad samisk konst handlar om idag. Allt från protestkonst om aktuella skeenden till mer subtila verk om den samiska tron på en besjälad natur. Utställningen, som sträcker sig över flera våningsplan och ända ut på takterrassen, har deltagande konstnärer från Sápmi i Norge, Sverige och Finland.

Det är nutid, starkt rotad i tradition, och dåtid. Och apropå ”rotad”, så är ett av de första verken i utställningen en tjärdoftande rotvälta av Sissel M. Bergh, tyvärr lätt att missa då den står i entréhallen. Ett verk som däremot pockar på uppmärksamhet, väl inne i konsthallen, är en stor hängande krage/halsband gjord av käkben från renar. *Loaded, keep hitting our jaws* är lika makabert som det är estetiskt tilltalande. Máret Ánne Sara har i just detta verk samarbetat med smyckesdesignern Matt Lambert, USA. Verket är en fortsättning på en serie protestkonstverk, *Pile ó Sapmi*. Bland annat hängdes 400 renkranier upp som ett draperi utanför Stortinget i Oslo 2017. En protest mot norsk politik som tvingar samer att slakta en stor andel av sina renar.

Britta Marakatt Labba är väl representerad, hon har tioalet verk i utställningen. Hennes broderier skildrar i små skira stygn livet ute på vidderna i Sápmi, där tron på naturens krafter är ständigt närvarande. Bilderna berättar också om hur människans inverkan på naturen påverkar människans livsvillkor. I ett publiksamtal berättade hon bland annat om bilden *Stoarbma/Storm* som handlar om den obalans som uppstått i naturen efter år av vattenkraft. Det är fint att se att hon på senare tid även börjat arbeta tredimensionellt. I utställningen har hon med två skulpturer i litet format, där ses en gestalt med röd hätta på huvudet likt de som återfinns i broderier i gudinnerien.

Outi Pieski är representerad med ett textilt verk *Spell on you* med trådar i olika färger som hänger från taket och fyller en stor del av rummet. Trådarna är av samma material som fransarna till kvinnosjalen som används till den nordsamiska kolten. De färgglada fransarna kanske symboliserar livskraften och glädjen och de svarta, hoten och farhågorna?

Erika Stöckels väggmonterade verk *Input / Hidden / Output* består av ett antal keramikobjekt med svällande former på hyllor av kyligt rostfritt stål. Hennes tidigare installationer har handlat om kvinnokroppen och skönhetsideal. Nu finns även en koppling till gamla tiders förnedrande pseudovetenskap, rasbiologin. Den stålmojäng som ses brutalt inkörd i en av skulpturerna kanske ska symbolisera ett skallmättningsverktyg?

Silje Figenshou Thoresens provisoriskt ihopsatta brädstumpar, gummislangar, frigolitbitar med mera, som hänger lite varstans i utställningen lyfter tankar om hur man i samiskt levnadssätt tänker praktiskt och tar vara på allt. Material sparas och kommer till

VOLYM

användning. Många beskriver den samiska villatomten som en utomhusverkstad, inte en plats för vila och fritid.

En annan konstnär vars verk dröjer sig kvar är Marja Helander. I fotografier uttrycker hon, med stor skärpa och humor, känslan av att som minoritetsfolk vara utsatt och undanträngt. I en bild poserar hon själv, naken i ett snölandskap, endast iförd kaninöron, i en annan bild är hon naken och värnlös, iförd endast rävsvars. Ett vilt, ett byte, ett offer? Och långt bort i bakgrunden skymtar industrins framfart. I ett annat foto ses Kirunagruvan i vinterns halvdunkel, ett monster som det också är något magiskt hypnotiskt över.

Det finns mycket mer som är intressant i denna utställning, även video och audio. Men innan jag slutar vill jag ändå nämna Katarina Pirak Sikkus installation uppe på takterrassen. Där ses spåren efter hennes egna fötter, gjutna i tenn, som fotspår i gruset. Tenn, likväl som silver, är som bekant en viktig del av den samiska traditionen. Fotspåren glimmar fint i höstsolen och ger en känsla av vördnad och att här har ett levande väsen just gått förbi.

Text och foto: Susanne Holmberg

Utställningen "Bakom Hörnet vindens jojk" har curerats av Maria Ragnestam och Carola Grahn och pågår till den 4 april 2021. Titeln "Bakom hörnet vindens jojk" är en del av en dikt av Inghilda Tapio. Medverkande konstnärer: Britta Marakatt Labba (Sv) Katarina Pirak Sikku (Sv) Erika Stöckel (Sv) Máret Anne Sara (No) Synnøve Persen (No) Aslaug Magdalena Juliussen (No) Silje Figenshou Thoresen (No) Geir Thore Holm (No) Sissel M. Bergh (No) Elina Waage Mikalsen (No) Outi Piesiki (Fi) Marja Helander (Fi) Joar Nango (No) Matti Aikio (Fi) Lada Suomenrinne (Fi).

Volym 2020-11-06

Presentation av skribent:

Susanne Holmberg, frilansjournalist, radioreporter och kulturrecensent med uppdrag åt bland andra Lira Musikmagasin och Norrländska Socialdemokraten. Hon är både journalistutbildad och konstutbildad och har i många år varit yrkesverksam konstnär med stensulptur som sitt specialområde. Som konstnär har hon varit konsult, konstnärlig ledare samt deltagit och medarbetat i flertalet internationella symposier och biennaler. Sitt eget konstnärskap har hon för närvarande vilande till förmån för jobb inom media.